

להגלות נעים תורה והסידור
מנדר היוצא מערך

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
פר' וישב תשפ"ב • גליון קכ"ט

נהל קדומים

דברות קודש ממעיין נובע, כ"ק מרן רבו"ק ז"ע

פלאות התורה מאוצרותיו של
הגה"ח ר' זרח רונטל שליט"א

הזקני הנהל

"ובית יוסף להבה"

עניין כילוי אלופי עשיו בכח יוסף

במדרש נחומא הובא ברש"י (ג, כ), שכאשר יעקב"א ראה את כל האלופים שכתובים בפ' וישלח, תמה ואמר, 'מי יכול לכבוש את כולם' וכו'. ובדרשות רבי יוסף נחמיה רבה של קרקא מובא תמיהה, שהרי בפ' וישלח כתוב שכבר הלך עשיו לדרכו לשעיר, וא"כ מה עדיין מתירא יעקב"א מאלופי עשיו. עוד יש להבין את המשך דברי רש"י 'ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אומר הקדוש ברוך הוא, לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה' ע"כ. וכי לא מגיע לצדיקים לישב בשלוה.

הרצון של עשיו לחזור בתשובה

ולהבין בעז"ה ענינים אלו נקדים מה שמובא בעץ חיים (שער ל"א) שניצוצי הקדושה שהיו בראש עשיו והנשמות שהיו משרשו של עשיו היו גדולים מהנשמות שהיו בשרשו של יעקב"א. אלא שעשיו ר"ל נפל לקליפות, וכשהתקרב וראה את כל משפחת יעקב"א ואין נראה בית יהודי על טהרת הקודש עם פנים מאירות בקדושה, ראה איך טעה כל ימי חייו והפסיד את החיים האמיתיים. ועד כדי כך היה לו התעוררות שמובא בבבלי התוס' עה"ת, שמה שאמר עשיו 'נסעה ונלכה ואלכה לנגדך', הכוונה שביקש מעיקב שיעזור לו להתקרב בחזרה ליהדות. אבל יעקב"א ענה לו 'למה אמצא זה חן בעיני אדוני'. ומביא רבינו עובדיה מברטנורא בספרו עמר נקא עה"ת דבר נורא, שיעקב"א ידע שבאמת דינה יכולה להחזיר את עשיו בתשובה. אלא שיעקב"א לא הסכים לכך, ולכן הטמינה בתיבה, שלא תחזירה בתשובה. ואומר החת"ס שזה לא בגלל שחשש לרוחניות של דינה, שה' הבטיחו 'כי לא אעזבך' שלא יהיה שום א' מזרעו נעזב, ולא יתכן שדינה תרד עי"ז ברוחניותה.

אלא מביא הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד את דברי הרמב"ם בהל' תשובה פ"ד, שישנם עשרים וארבע דברים המעכבים את התשובה, ובמאירי בב"ב דף ד' א' שאם מרוב הפלגת המרי וכובד הרוע שעשה חוטא ריבוי כזה של עבירות שמעכבים את התשובה - אמנם אין הפרגוד ננעל לעולם בפני מי שיתיעגע בעצמו, שאז יפתחו לו שערי התשובה, אבל במצב כזה אין לאחריים לתת לו סיוע, ואין ראוי להשיא עצה לחזור בתשובה ולהדריכו בדרכי התשובה, שהרי הקב"ה אינו מסייע בעדו וצריך להתנהג בדרכי קונו. וכותב רבי אלחנן שעשיו היה במדרגה שפלה כזאת, לכך כשרוצה שיעקב"א יעזור לו 'נסעה ונלכה', עונה לו יעקב"א 'יעבור נא אדוני', וכו' שילך להר שעיר לחזור שם בתשובה בכוחות עצמו. כי המאירי אוסר לעזור לו במצב כזה, ולזה הטמין ג"כ את דינה.

הקטרונ שנתעורר מהסירוב להחזירו בתשובה

ומה שבכ"ז נענש ע"ז יעקב"א בצרת דינה, הפשט הוא ע"ד המובא במגן אברהם על סתירת הרמ"א שפוסק מותר לחלל שבת קודש גם עבור פיקוח נפש רוחני, כדי להציל בת מדרת שחת. ומאידך באסימן של"ז פוסק הרמ"א שרק בפיקוח נפש גשמי מותר לחלל שבת. ואומר המג"א שלא מותר להציל בש"ק גם בפיקוח רוחני, משא"כ לאדם זר מותר רק פיקוח גשמי. ולפי"ז יעקב"א עבור אחיו - קרובו, לא היה צריך לקיים את המאירי, והיה כן צריך להשתדל המשך בעמוד ב' <<<

כל הקדושה של האדם תלויה בעיניו

איה הקדושה הוא בעינים (בראשית לז, טו). פירוש, איה המקום המוכנת ומזומנת, [הקדושה] הן להמשיך על עצמו על ידה רוח טהרה, והן להיפך ח"ו, הוא בעינים, הכל תלוי בעינים, כשמסתכל על נשים ודברים טמאים, ממשיך על עצמו רוח טומאה, וכאשר מקדש אותם להסתכל בהתורה הקדושה ובכל דבר שבקדושה, באמת ובהכנעה, אזי ממשיך על עצמו רוח טהרה וקדושה

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

סיבת ההצלחה הרבקות באלוקים חיים

ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו המצרי (בראשית לט, ג). 'ויהי ה' את יוסף', זהו ה' היסוד הכולל והמקיף בכל פרשת חייו של יוסף הצדיק, שהי' דבוק באלוקים חיים בכל עת ובכל שעה, ובכל בחינה ומצב. זוהי סיבת 'ויהי איש מצליח', כי כאשר דבקים בהשי"ת תמיד הרי זה סיבה להצלחה תמידית, כי כלום חסר בבית המלך. ולכן ארז"ל במס' ע"ז (טו) כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין, שלא די שאין מפסיד מזה שעסקו ברוחניות ולא בגשמיות, רק אדרבא נכסיו מצליחין, כי ע"י הדבקות בתורה מתדבק הוא במקור החיים והברכה ב"ה וב"ש, ומשם נמשך עליו ברכת ה' והצלחה מרובה.

ויש לבאר בזה עוד, כי הנה באמת רצון השי"ת, הוא להשפיע לבריותיו שפע טובה עד בלי די, כי מדרג הטוב להטיב, אמנם פעמים שיש מניעה מצד המקבל דע"י רוב טובה אפשר להגיע ח"ו לוישמך ישורון ויבעט (דברים לט), זהו הרי היפך כונת הטובה. ומשום כך מי שהוא בדבקות תמידית בהשי"ת שמקשר כל פעולתיו אל השי"ת, כמו"כ יקשר כל נתיבות הצלחותיו אליו ית', וממילא שייך שיושפע אליו השפע הטוב והמבורך בלא שום עיכוב, כי בטלה המניעה הנ"ל. זה נרמז בפסוק הנזכר שמאחר ש'ויהי ה' את יוסף' רצ"ל שיוסף הי' דבק בן ית' בכל מעמד ומצב בין כשהי' ברום המעלה בבית אביו ובין כשהי' בשפלות ובעבודות במצרים, לכן ה' איש מצליח.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

חביבות המצוות של הבאמ"ח ז"ע

וימצאהו איש והנה תועה וגו' (בראשית לו, טו). צדיקי הדורות זי"ע הפליגו מאד בגודל מעלת וקדושת ספריו של זקני הק' באר מים חיים, סידורו של שבת, שער התפילה ושא"ס, אשר מחזירים באדם חביבות המצוות. ודוגמא לכך אנו רואים בפרשתנו פר' וישב על הפסוק וימצאהו איש והנה תועה וגו', זה לשונו הקדוש, 'יגיד הכתוב בזה צדקת יוסף הצדיק כי בכל לבבו ונפש

ומאוד רץ לעשות שליחות אביו לקיים מצות בוראו כיבוד אב, אף במקום חשש סכנה שלו, כי בודאי גם הוא ידע שלא היה דעת אביו מפורש בלויה כי אם לשכם, ואין הלך לבדו בשדה אפילו בלי שנת האחין הלא כל הדוכים בחוקת סכנה ובפרט שאביו לא אמר לו ולא ציוה לו כי אם הלא אחיך רועים בשכם, ואם לא מצאן בשכם מה לו לילך ולבקש במקומות הסכנה. ואך כל כך היה אהוב וחביב עליו מצות הבורא עד שנתן נפשו לקיים מצוה אחת, וכאשר לא מצאן בשכם הלך לבקשם בשדה מהר להר ומבקעה לבקעה, שכן מפורש והנה תועה בשדה כאדם שאבד לו אבידה הון רב והוא הולך ומחפש ומבקש אנה ימצא את אבידתו. ואפשר שעבור זה שלח הקב"ה מלאכו לפניו להורות לו את הדרך אשר ילך בה, כי בראותו חפץ ליבו בכלות נפשו באהבה ממש למצוא אחיו לקיים מצות בוראו שלח מלאך לפניו להגיד לו באשר ימצא אותם, וכמאמר חז"ל שזה האיש הוא מלאך גבריאל וכו'.

מהנהל

נהל' אש בקצירת האומר

"א אויסגצויגענער וימאן"

נראה לרמז במה שטעמו של "וימאן" הוא שלשלת, וקוראים אותו בנעימה ארוכה כפולה וממושכת, (בלשון אדמו"ר, "א אויסגצויגענער וימאן"), להורות שהוימאן צריך להיות אויסגצויגענער עד הסוף בתוקף גדול, ובלי שום נתינת מקום לפשרה. (כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

ואפשר עוד יותר יאמר הכתוב כי לכאורה איש אשר מבקש איהו דבר בשדה כשכא אחר לקראתו יתחיל הוא תיכף לשאול אם לא ראה אותו דבר, וכאן נעשה בהיפוך ששאלו האיש לאמר מה תבקש. כי יוסף כאשר לא מצא אחיו בשכם ולא עלה לו לקיים מצוה אחת נחלש לבו בקרבו והיה הולך ח"ו כמשתגע ותועה בשדה בחיפוש אבידתו, עד שלא יראה כלל לאדם ההולך לפניו, ואף אם יראה ישכח מלשואלו עבור חלישת לבו בקרבו באבדן מצותו, ע"כ הכרח המלאך לשאול אותו מה תבקש", עד כאן לשון קדשו.

מדברי יקוד אש קודשו אנו רואים החביבות הגדולה למצוות שבערה בליבו של יוסף הצדיק, עד כדי כך שבעבור אי הצלחתו לקיים מצוה אחת כבר היה "אויס מענטש". ונאים הדברים למי שאמרם - לזקיה"ק הבאר מים חיים שמתוך דבריו אנו רואים את חביבות ותשוקת המצוות, לעשות נח"ר לבוית"ש שבערה בקרבו.

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

להחזירו בתשובה. ולכן היתה טענה על יעקב"א שלא עזר לעשיו לחזור בתשובה.

יותר מכך מובא במקובלים, שאם היה עשיו נושא את דינה, היה נולד אז מיד נשמת רבי עקיבא שהוא בסוד שער החמישים, והיה מתקיימת בקשת מרע"ה "שלח נא ביד תשלח" - ע"ר ר"ע, והיו ישר מגיעים ע"י בני" לשער החמישים דקדושה והיה נחשכים גלות בבל מדי יון ואדום, ובתקופת מרע"ה היה כבר מגיע הקץ.

אבל בודאי ידע כל זה יעקב"א מה שאומרים המקובלים, ובכ"ז אומר הברטנורא שיעקב"א לא הסכים לעזור לעשיו עם דינה. וכדי להשיג הבנה בענין זה נביא בעז"ה מה שמבואר בספר אוצר הגדולים אלופי יעקב פשט מופלא.

כיון שעשיו היה מין ואפיקורס, שעשיו אמר שר"ל לית דין ולית דין אחרי פטירת א"א, ובמס' ע"ז (דף י"ג) א"י שכל הפורש ממינות מת (וכן הוא ברמב"ם בה"ע"ג), וא"כ אם היה יעקב"א עוזר לעשיו ונותן לו את דינה, היה באמת חוזר בתשובה, אבל למחרת היה עשיו מת כדין הפורש ממינות. וכיון שאמרה רבקה "למה אשכל שניכם ביום אחד", אזי בשעה שהיה חוזר בתשובה - ומת, היה צריך ג"כ יעקב"א אחיו למות ח"ו לפני זמנו ארבעים ותשע שנים, ועדיין בניו קטנים, וא"א להשאיר יתומים קטנים בלי חינוך. וזה הכוונה "אתנהלה לאיטי לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים", והכריע יעקב"א שהאריכות ימים שלו עדיף מהתשובה של עשיו שיחיה רק יום אחד. וכשעשיו אומר לו: "נסעה ונלכה ואלכה לנגדיך" וכדביארנו לעיל, אמר לו "אדוני יודע כי הילדים רכים וכו' ודפקום יום אחד ומתו" וכו', שהרי יעקב"א יחיה רק יום אחד ויפגעו צאצאיו והנשמות אשר תלויים בו שהיו ג"כ בצאן. הגם שיעלה לנו בגלות אדום קשה ובצרת דינה שזה הדרך הארוכה לביוריים.

ביטול הקטרוג ע"י גלות יוסף

ההשתא לפי פירוש זה, יתבאר ג"כ שאר הענינים באופן מופלא, כיון שיעקב"א לא הסכים לעזור לעשיו לחזור בתשובה, וחזר לשעיר לכן יצטרכו להיות גלות וכן בסוף גלות אדום וכו'. ולכן מובא בסוף פ' וישלח עניני אלופי עשיו שעתידין למלוך ובני" יהיו אצלם בגלות אדום. שהאלוף האחרון זה אלוף מגדיאל, שאומר רש"י שזה איטליא של רומי שממנו יצא טיטוס ואדריאנוס וכל הנצרות. ומובא בדרשות רבי יוסף נחמיה מקראקא שזה מה שכותב המדרש המובא ברש"י שנתירא יעקב איך יוכל לכבוש ולעמוד מול הקלפוש האלו, שהוא גרם למציאותם וקיסרוגם וביקש בשבת בשלוה הכונה בגלות אדום ולא לחשוש מאלו האלופים, שיוכלו בני" לכבושם ובפרט לבטל את קליפת עמלק נכדו של עשיו.

זה הביאור "קפץ עליו חוגזו של יוסף", שכדי שבאמת יהיה אז ההצלחה לישב בשלוה, ולנצחם ולבטלם, היה צריך להיות כל מעשה דיוסף הצדיק שע"י כן יגיע למדרגות נוראות בשלימותו וכך יוכל להיות שטנו של עשיו. וכך נעשה הברור שבעוד שעשיו עברתו שמרה נצח, ולא נרגע שלושים וארבע שנים, יוסף הצדיק ככל שהיה נרדף מאחיו לא שמר להם שום טינא וקפידא, וכמובא מהאור החיים הק' שזה הכונה שאמר יוסף בזמן התגלותו "אני יוסף אחיכם אשר מכתרת אותי", שגם בזמן המכירה עצמה בשיא צערו וטובו, נשאר יוסף האח האהובה.

בזה נשרף כח אלופי עשיו והתברר שיעקב"א צדק שעבור חינוך בן כזה כמו יוסף עדיף להישאר לחיות ולא לותר על ארבעים ותשע שנות חיים עם השבטים עבור יום אחד של חיים של עשיו. וכך נתבטלו כל הקיסרוגים. שיוסף היה שטנו של עשיו ושורף בקדושתו את בית עשיו שנקרא קש - ר"ת קנאה שנאה. ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה" בב"א.

נחל איתן

טללי טוהר מתוך דא"ה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

"אתה פתחת בתשובה תחילה"

להיות באותו נסיון, שתדע שהיתה התשובה שלימה. לזה רמזה לנו התורה הק', שהאדם צריך לקבל על עצמו לשוב בתשובה שלימה בלי חשבונות מה יהי' בסופו, ו"הדלקה עושה מצוה", דכיון שהדליק את ניצוץ התשובה בקרבו, מותר לו כבר לעסוק בעשיית המצוה, דכיון שפתח בתשובה, הרי מותר לו כבר להיות בבחי' וקח טוב.

זה יתכן רמז מאז"ל "הדודאים נתנו ריח" זה ראובן שהציל את יוסף מן הבור, "ועל פתחינו כל מגדים" זה מצות נר חנוכה שמצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ, דראובן במעשה הצלת יוסף לימד אותנו שיש לעשות תשובה תחילה. והודיע לנו נמי דסגי בפתחה בתשובה לענין זה. וזה נתן הכח לחשמונאי ובניו להחזיר העבודה לבית המקדש אע"פ שהיו אז במצב ירוד בבחינת הקדושה ונלחמו בחירוף נפש ע"ז, ולבסוף זכו לתשובה שלימה ולאור הגנוז בתוכה. ולזה תקנו להדליק נר חנוכה על הפתח, "על פתחינו", לרמז דסגי לפתוח בתשובה, וככתה אין זקוק לה, ומיד אחר הרהור תשובה מעומק הלב אפשר כבר לעסוק בטוב.

והטעם בזה, כי לאמתו של דבר אין החטא בא מפנימיות רצונו של היהודי, כי גלוי וידוע לפניו יתברך שרצונו לעשות רצונו. ואפילו הרשעים, מלאים חרטות. ועל כן סגי בהרהור תשובה, כדי לבטל את המסך המבדיל, וכדי שנוכל לעשות מצוה ולעסוק בתורה.

זה רמז הכתוב ויהי כמשלש חדשים ויגוד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגו', וכדאיתא בספ"ה ק בת עין, דקאי על שלש חדשים לאחר יוה"כ, שיש מלעזין על ישראל שדמתה לתמר שזנו מאחרי ד' רח"ל, ושוב אין ידקים בקיום מצוותיו ית"ש, ובימי חנוכה ישראל מתנצלת ויאומרים החותמת רומת לשמן שהי' חתום בחותמו של כה"ג, והפתילים רומזים לפתילות של נרות חנוכה, והמטה בגמט' כלי, שבו נותנים את השמן והפתילות. שע"י יכיר השי"ת שעדיין אנו מקושרים לו ית'. והשי"ת כביכול מכיר ומודה ואומר "צדקה ממני" שאנו קשורים בפנימיותנו אליו ית"ש, ומה שבחיצינות הושחר תוארנו הוא מחמת "כי על כן לא נתת" לשלה", שעדיין לא בא שלה הוא הגואל צדק, וכמאז"ל דשעבוד הגלות גורם לכל זה.

תשב אנוש עד דכא ותאמר שוב בני אדם (תהלים ג. א.). "דכא" בגמט' כ"ה, איתא הרמז בזה, "תשב אנוש" היינו שזמני התשובה נמשכים מן הימים הנוראים עד חנוכה. והשי"ת מתחנן לפנינו שנשוב בתשובה בעודנו בני אדם בבריאות השלימה, אבל לא מתוך יסורים וחללים רעים.

ובפרשתן וישב ראובן אל הבור וגו', ואז"ל (ב"ר פה ט.) "אתה פתחת בתשובה תחלה חייך שכן בןך עומד ופותח בתשובה תחלה, ואיזה זה הושע שנאמר (הושע י. ג.): 'שובה ישראל עד ה' אלהיך'. והקשו בספ"ה ק, הרי אדם הראשון וקין שבו בתשובה לפני ראובן. ובספ"ה ק באר מים חיים (פ' י"ד) וכן בסידורו של שבת (שורש א' ע"ג ג') הקשה שהרי התורה פתחה כבר בתשובה, שנאמר "ושבת עד ד' אלוקיך". וביאר שראובן פתח בתשובה תחילה, היינו שחידש הענין שיש לשוב בתשובה בתחילת העבודה לפני עשיית מצוה או לפני לימוד התורה, כדי שלא יהי' בכלל ולרשע אמר אלוקים וגו'. דכיון שבא ראובן לקיים מצות הצלת נפשות להשיב את יוסף אל אביו, על כן עסק קודם בשקו ובתעניתו. וזהו אתה פתחת בתשובה "תחילה", היינו לפני עשיית המצוה. וכן הושע הנביא אמר שובה ישראל וגו', ואח"כ "וקח טוב". שיש להקדים מדת התשובה לפני עשיית הטוב.

וכבר כתב בהקדמת ספ"ה ק דרך פקודיך, שאע"פ שא"א לשוב בתשובה כתיקונה עם כל פרטי' לפני כל מצוה ולפני כל לימוד התורה, מ"מ לענין זה סגי בהרהור תשובה, כדי שלא יקרא רשע, שהרי המקדש את האשה ע"מ שאני צדיק אפילו הוא רשע גמור מקודשת שמא הרהר בתשובה בלב. הרי שאפשר ע"י הרהור תשובה להיהפך מרשע גמור לצדיק גמור. וזה יתכן נמי הרמז באמרם ז"ל אתה פתחת בתשובה תחלה, שבודאי הי' ראובן ממשיך לשוב בתשובה גם אח"כ, אלא שהורה הדרך שסגי "לפתוח" בתשובה בתחילת עשיית הטוב.

זה יתכן הרמז ד"נר חנוכה שככתה אין זקוק לה". דכאשר הולך האדם ללמוד תורה או לעשות איזה מצוה, עלול היצר לייאשו, ולומר לו הרי אתה רשע גמור, ואיך תלמד תורה או תעשה מצוה ותוסיף ע"ז כח בקליפות רח"ל. ומה שאתה מהרהר בתשובה, הרי אין זה תשובה גמורה, כי מי יודע אם לא תשוב לסורק, ועדיין לא נסית

ערבי נחל אמרים ערבים ממאורי החסידות

רוגזו של יוסף כדי שישב בשלוה

ויש להבין זה הלא כתיב רצון יראיו יעשה. ולפרש זה עפ"י מאמר חז"ל ראויה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל וגלגל הקדוש ברוך הוא את הדבר ע"י יוסף וירד בכבוד גדול למצרים. ולפי"ז נפרש שבודאי רצון יראיו יעשה ויעקב ידע שהוא ראוי לירד למצרים בשלשלאות של ברזל בבחינת גלות עפ"י סיבה הידוע להבורא ב"ה ולכן ביקש יעקב לישב בשלוה היינו פ' שהתפלל מה' שישב בשלוה וה' ברוב רחמיו עושה רצון יראיו וגלגל הדבר שתקפוץ עליו רוגזו של יוסף כדי שירד למצרים בכבוד. וחש"א הקדוש ברוך הוא לא דיין לצדיקים במה שמתוקן להם בעוה"ב אלא בודאי צריך אני לקבל בקשתם ותפלתם שמבקשים לישב בשלוה גם בעוה"ז כן יהי רצון אמן. דבר זה אמרתי בימי ילדותי.

(בת עין)

עיקר העבודה בעת טירדא

והוא תמוה, וכי ח"ו אין הקדוש ברוך הוא רוצה בשלות הצדיקים והרבות שכן בעוה"ז ובעוה"ב עד שיאמר לא דיין כו'. אלא הענין הוא שיעקב אבינו היה תמיד מוטרד כנודע, ואעפ"כ קנה שלימות והיה מובחר שבאבות, וחשק מאד לישב בשלוה כדי שיוסיף בעבודה כנה וכהנה. אבל האמת דארובה עיקר עבודת האדם הוא כשהוא מתוך טירדא רבה, ואותו המעט חשוב יותר לפני השי"ת מהרבה

שיעשה האדם בהיות הדרך מתוקן לפניו בלי שום טירדא, וזהו עיקר השכר לעוה"ב. ולזה אמרו רז"ל אמר הקדוש ברוך הוא לא דיין כו', ר"ל אין די להם שכר לעתיד לבא אם הדרך התורה יהיה מתוקן לפניהם בלי שום טירדא, שזה השכר הוא מעט לפניהם. וזהו לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם, ר"ל המצות שעושים בהיות הדרך מתוקן לפניהם אין די להם לעתיד לבא.

(ערבי נחל - אמור, דרוש ד')

כשמקבלים ע"י ר"ש נפטרים מיראה חיצונית

עוד י"ל, ונבאר מדרש (ב"ר פה ג.) ביקש יעקב לישב בשלוה וכו', וכתבתי ביאור זה במ"א, וקעת נ"ל דכתבתי במ"א ששמעתי ממורי כי כל יראה חיצונית הבאה בעולם בכלל או בפרט אדם אחד, ידע האדם ויתבונן שהוא ידו יתברך פשוטה לקבל שבים ולעוררו ע"י ליראה פנימית, ואז מקבלו באהבה ונפטר מיראת חיצונית, משא"כ אם מכיון כדי שיפטר וכו'. ובוזה יובן וישב יעקב בארץ מגורי אביו, על ידי שקיבל כל מגורי אביו באהבה, נפטר מכל מיני היראה ונתיישב בארץ. רק במה שביקש לישב בשלוה, שנתכון לפטור ממיני היראה, לכך קפץ עליו וכו'.

(בן פורת יוסף)

נערך ע"י הרה"ג ר' חיים גרינפלד שליט"א

הלכות חנוכה

הנה הלכות חנוכה רבים הם וא"א לפרט כל ההלכות, ע"כ נביא כאן ההלכות וההליכות היותר מצויים ואינם ידועים כ"כ. והנה מצאנו שתקנו חז"ל ב' מצוות בחנוכה, הדלקת נרות, הלל והודאה, וכל ההלכות מסתעפים מזה. ע"כ נפרט ההלכות לפי סדר זה. אך קודם נביא כמה גרגירים ענייני הכנה לחנוכה וההנהגות בימים אלו המובאים בפוסקים.

הדלקה שלא בבית: כמה דינים מצויים באופנים שאינו יכול להדליק בביתו

א עיקר מצות ההדלקה בביתו שהוא דר שם בקביעות, ואפי' אם אוכל סעודה בבית אחרים אינו מדליק שם (שו"ת ז"א, ויש שדייקו מהב"ח דמותה, וכמו"כ דייקו מהטו"ז דבשהיה באכילתו הרבה זמן בבית חבירו מותר. אבל הפוסקים לא נקטו כן). **ב** אף בהולך מביתו או נוסע לעיר אחרת ודעתו לחזור לביתו באותו יום, צריך לצאת מביתו לאחר זמן ההדלקה כדי שיוכל להדליק בביתו, או שיחזור בלילה. [ובאופן זה עדיף להדליק בלילה מאוחר מאשר להדליק מוקדם לפני השקיעה אחרי הפלג (שבה"ל).] **ג** במקום הצורך כגון שנוסע לעיר אחרת מבעו"י ושוהה שם זמן רב במשך הלילה, כמו שמצוי שנוסעים להורים לסעודה ושוהים שם, יש פוסקי זמנינו שהתירו (ויעשה שאלת חכם). וכמו"כ בדיעבד שכבר נמצא בבית אחרים ואין באפשרותו לחזור בכדי שיוכל להדליק בביתו במשך הלילה, ידליק במקום שנמצא. אך לכתחילה יקפיד מאוד להדליק דווקא בביתו. **ד** אך אם מתארח לכמה ימים (פ"ח) - ויש שהקילו אף יום אחד (דיוק מהטו"ז), היות וקעת שם הוא דירתו מדליק בבית אחרים. **ה** בנות שנוסעות מבית הוריהם למקום אחר להתארח אצל קרוביהן, אינן יוצאות חיוב הדלקה ע"י הדלקת אביהן בביתם, וצריכים להשתתף בפרוטה בבית הבעל (אם נדברו). ואם הגיעו מאוחר ולא השתתפו בפרוטה צריכות להדליק בביתם. **ו** בחורים: יש לחלק כן, דאם אוכלים וישנים בביתם מדליקין בביתם. וכמו"כ אם אוכלים וישנים בישיבה מדליקין בישיבה. ועדיף להדליק בחדר שישנים שם. ואם אפשר לאכול שם גם סעודה עדיף יותר (שו"ת שבה"ל). ואם זה בנין אחד אין נפק"מ היכן מדליקין (שם). ואם נמצאים בשעת ההדלקה בביתם, אף שחוזרים לישון בישיבה יכולים להדליק שם. (דאין הם דומים לבנים נשואים שיעקר דירתם בביתם). אך אם רגילים במשך השנה לאכול בישיבה וישנים בביתם תלי היכן היא עיקר שהיתם (שו"ת שבה"ל).

אכילה מרובה: אף האוכל מהם הרבה מברך מזונות ולא המוציא. אך ירא שמים ימנע מלאכול מהם הרבה כשיעור קביעות סעודה. ולכו"ע אם הותכם זמן מה לפני האכילה לחתיכות הפחותות מכזית יכול לאכול הרבה. **ב** אכילתו קודם סעודה: אכלם לפני הסעודה (כמו שמצוי שטועמין לאחר הדלקת נרות לפני התחלת הסעודה) בדרך ב"א. אך אם בדעתו לאכול מהם גם בשעת הסעודה, או דעתו לאכול אז שאר מיני מזונות שאין באים לשבוע, יכוין בברכת המזונות לפוטרום ואז לא יצטרך לברך עליהם ב"א. **ג** האוכלם בתוך הסעודה: אם זה כדי לשבוע אינו מברך עליו, ואם אוכלו לקינוח ולתענוג מעיקר הדין צריך לברך, אך נכון שיכוין בדעתו שאוכלו למזון ולשבוע ולא לקינוח, או שיכוין להדיא לפוטרו ע"י ברכת המוציא, או שיאכל מאכל שיעטור לברך עליו מזונות באמצע סעודה (כטן ופ"ח).

דינים הנוהגים לפני הדלקת נרות: אכילה: משהגיע חצי שעה קודם זמן הדלקה אסור לאכול פת או מזונות יותר משיעור כביצה, אבל טעימה עד כביצה מותר (כמו בדיקת חמץ). ויש מחמירין אף בטעימה (א"א מנבטשאשט). ולצורך גדול אפשר אפי' הרבה (מצוי באנשים החולקים קודם הדלקה לאומרו וכו"א). אף בחורים המדליקים מדין מהדרין שייך בהם איסור זה, וע"כ ההולכים לאסוף מעות מבעו"י צריכים להקפיד בזה. אשה הממתנת לבעלה יכולה להקל באכילה (בבית לוי). נוסע לעיר אחרת ויש לו זמן מוגבל, אם צריך לחזור והמנורה עומדת מוכן בביתו להדליק מיד כשחוזר, אין לאסור האכילה (שבה"ל ח"ש"א).

לימוד: אסור להתחיל ללמוד משהגיע חצי שעה קודם זמן הדלקה (מחצה"ש). וכ"ש משהגיע זמן הדלקה. והמקילים להתחיל תוך חצי שעה יש להם ע"מ לסמוך, וטוב להעמיד שומרה. ואם התחיל ללמוד משהגיע הזמן צריך להפסיק (ב"ח מהרש"ל). הלכות חנוכה יש מתירין ללמוד (ארוחות רבינו).

החייבים בהדלקת נרות חנוכה: מצוות הדלקת נר חנוכה מעיקר הדין יוצאים כשמקיימים נר איש וביתו דהיינו שאחד מבני הבית מדליק ומוציא את כל בני הבית, אך המהדרין נוהגים שכל אחד ואחד מבני הבית מדליק לחוד וכל אחד מדליק מוסיף בכל יום נר אחד, והמנהג שכל אחד מב"ב מקיים המהדרין ומכוונים שלא לצאת בהדלקת בעה"ב (שו"ת רע"א).

נשים: חייבות בנר חנוכה. מ"מ כשבעלה מדליק אינה צריכה להדליק (אף למנהג המהדרין), כיון שהן טפלות לאנשים (ולכן אם הם נמצאות לבד מדליקות). ואף בנות לא מדליקות כיון דעיקר תקנה הוא להדליק בחוץ ואין כבודה לצאת לחוץ, ואף כהיום שמדליקין בפנים מנהג לא זזה ממקומה (ת"ס).

קטנים: קטן שהגיע לחינוך (שיוכל להדליק לבד ומבין ענין נר חנוכה כ"א לפי חרפותו) מחנכין אותו להדליק נרות חנוכה (רמ"א). לכתחילה יחנך את הקטן להדליק נרות שדולקין חצי שעה כדי לחנכו להדליק כעיקר המצווה (שבה"ל). ומדינא סגי שידליק נר אחד בכל לילה (מ"ב). יש מי שמחדש שחינוך הקטן לנר חנוכה הוא ע"י שהגדול מדליק והקטן רואה (כלי מנהג, הגרי"ש). ויש שסמכו ע"ז בער"ש. קטן אינו צריך להדליק דווקא בשמן זית. קטן שהגדיל באמצע ימי חנוכה ונוהג להדליק בתחילת השקיעה באותו יום ידליק אחרי צאה"כ (בבית לוי). ולגבי שהחיינו יכול לסמוך על ההחיינו שברך ביום א' אף שהיה קטן ויש הידור שיקח פרי חדש וכיו"ב ויברך ע"ז שהחיינו.

הכנה: לימוד הלכות חנוכה: יש לנו לדעת שצריך להבין ולהשכיל בכל מצוה ומצוה לדעת סיבתה וענינה כי כל אחת מהן יש לה ענין גדול ונכבד והמשכיל בהם תתעלה נפשו בעולם הרוחני ותדבק בעליונים משרתי עליון להדבק עליהם לעבוד בורא עולם, ומן הענין הנכבד הזה יצא לו שיחמוד ויכסוף לקיים כל מצווה, וכאשר יקיים אותה מצוה יעשה אותה ככוונה נכונה שלימה ונאמנה במחשבה טהורה, ולא יעשה מצוות אנשים מלומדה דרך הרגל בלי כוונה (שער המנהג המיוחס להבני יונה). וכן איתא במאירי (ספ"ק דבי"ק) וז"ל: "התלמוד מיפה את המעשה ומשלימו והמצוה המהודרת יותר כשיצאת מפי היודע עניינה", ע"כ.

הכנת נרות חנוכה: הזהיר בנרות חנוכה צריך להקדים שני ימים קודם לתקן הנרות ולהזמין שמן זית זך להדלקה ולהעלות מ"ד פתילות וכו' (לשון ר"י סגי נהיר בן הרב"ד).

ערב חנוכה: השפע והבהירות שמוריד הבורא לישראל מתחלת מחנוכה כי עד חנוכה הוא הושענא רבה שהוא גמר חתימה. הלכך ערב חנוכה היא גמר חתימה ובחנוכה מתחיל השפע (תולדות אהרן - דזשאמיר).

נבואת חגי: (פ"ב פסוק י"ב) נאמרה ביום כ"ד בכסלו, אשר על כן יש שנהגו לקרוא נבואה זו בערב חנוכה (בא"ח בה"ח). וכבר לימדנו רבותינו (סנהדרין ק"א), כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם ע"כ.

מהותם של ימי חנוכה: ימי חנוכה נקראים מועד ונכללים בפסוק אלה הם מועדי (תיקוני זוהר חובא ביטושה"פ). ימי חנוכה אין להתעצב בהם כי אם להראות ששון ושמחה על כל הטוב שעשה עמנו אלוהינו בימים אלו (פ"ד ה"ט). סימן הוא בדינו "חנוכה" - חן, בכ"ה בכסלו מצאו חנוכה מצאו חנינה, והיינו שבימים אלו אפשר למצוא חן וגם חנינה מאת הקב"ה (מחזור יט"ר).

הנהגות בימי חנוכה: לימוד התורה: בספרים הק' עוררו שיש להרבות בלימוד התורה בימי חנוכה (פמ"ג). וביאר הדיות והתרשלו בעבודה ובג' עמודי עולם וכו' מפני זה אנו מחוייבים בימי חנוכה ללמוד תורה ועבודה בלב זו תפילה והודאה וגמ"ח בממון ובגוף עכ"ל יעו"ש עוד דבריו המתוקים. וכן בשלה"ק ח"ל, "הימים הקדושים האלה ראויים ביותר להתמדת התורה מבשאר ימים" עכ"ל. "והלימוד היא ענין גדול בחנוכה כי אז נמסרו סודות התורה למשרע"ה" (זבין יהודה בשם ח"ס).

הלכות חנוכה: י"א שיש ענין ללמוד הלכות חנוכה בחנוכה כמו ביו"ט שתקן משרע"ה הלכות חג בחג (כ שדייקו מרבינו יוחנן).

סיפור הנס: יש לספר לבני ביתו ענין הניסים שנעשו לאבותינו בימים האלו (קידוש"ע יסוה"ע).

חנוכה געלט: מנהג ישראל שהאבות והקרובים נותנים לילדים מעות חנוכה (או מטעם חינוך היות זה זמן התחדשות התורה מחיט, וכמו שכשמתכנין נער ללמוד תורה נותנים לו מתנת ה"ה בחנוכה. או מטעם היות ומנהג ישראל שלכל יו"ט מפורין ממון הרבה לחיוב המצוה, ובחנוכה אין הוצאות כ"כ, על כן תקנו חנוכה געלט (בית ישראל).

סעודה בחנוכה: יש קצת מצוה בעשיית סעודה בחנוכה, ונוהגין לזמר שירות ותשבחות ובזה נחשב לסעודת מצוה לכו"ע. (רמ"א, ונקט הפוסקים דסעודת חנוכה רשות ורק קצת מצוה, והיו אז תוכנת המכתב, ושו"ע נקט לגמרי דהוי רשות, ודלא כפורים שתקנו סעודה, יעו"ש ב"ח הטעם ויש פוסקים דסעודת מצוה - ב"ח).

לאטקע"ס (סופגניות): המנהג לעשות סופגנין (רבינו מימון אבי הרמב"ם). והטעם דהם קלויים בשמן זכר לברכתו (שם). ונפרט ג' דינים מצויים לגבי הברכה עליו (א

הלל והודאה: על הניסים: א) מי שרגיל להתפלל בע"פ, מ"מ בתפילה הראשונה של חנוכה צריך להסדיר תפילת על הניסים ובימי מתיתו, בכדי שיהא שגור על לשונו שיוכל לאומרו במרוצה. ואף שזכור כל הנוסח בע"פ, מ"מ מהנכון להקפיד ע"ז, כי אין כבוד שטועמד לפני ה' ומגמגם בה (ע"פ מה שמואל בסיומן ק). **ב** א) שכתב על הניסים וסבר שצריך לחזור ולהתפלל והתחיל לחזור, ובאמצע נזכר שטעה ואין צריך לחזור, יפסיק בתפילתו אפי' באמצע ברכה (שע"ה). **ג** א) טעה בעל הניסים ואמר בימי מרדכי ואסתר אינו נחשב הפסק בתפילתו (שלמת חיים). **ד** העומד באמצע שמו"ע והתחיל הש"ץ חזרת הש"ץ אין לדלג על הניסים בכדי שיוכל לענות קדושה עם הציבור, ואף שע"ז לא יוכל לומר קדושה (בבשי מרדכי).

הלל: א) בתפילת שחרית כל ח' ימי חנוכה אומרים הלל השלם [דומיא דחג הסוכות חלוק בקורבנותיו בחנוכה חלוק בנרותיו (שיבולי הקטן)]. ונחלקו הראשונים אי חיובה מה"ת או מדרבנן (הח"ס). **ב** נשים: י"א שחייבות (ש"ח שבה"ל), וי"א דפטורות (בה"ל). אך יכולות הן לומר הלל, וכן המנהג. **ג** בע"פ: מותר לקרוא הלל בע"פ כיון שרגילים בו, ובלבד שיהא רגיל היתב, כי יכול לטעות בקל, כגון באמירת "לא לנו" יאמר "אזנים להם ולא יאזינו", כמו שרגיל כל שבת במקום לומר "אזניים להם ולא ישמעו", ואז יהיה ברכה לבטלה.

הרה"ג ר' יהושע לאנגויער שליט"א זוג עוורים בני ספרד ויש להם בן פקה, מה יעשו בחנוכה

זוג עוורים בני ספרד [הסוברים שאי אפשר להדליק בבית אחד רק מנורה אחת], יש להם ילד בן תשע שברוך השם רואה, כיצד ינהגו בנרות חנוכה. מצד אחד ההורים אינם יכולים להדליק ולברך מפני שהם עוורים. ומצד שני גם הבן אינו יכול להדליק ולברך מפני שהוא סמוך על שולחן אביו. ואם כן איזה עצה יש לבן כדי שיצא ידי חובה בהדלקת נר חנוכה. [יעוין בשו"ע סימן תרע"ה ס"ג ובמשנ"ב סק"ט ויג].

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: שני בחורים תאומים, שאחד לומד בירושלים, והשני בבני ברק, והם חוסכים בזמן, ושולחים את התאום לחתונה של חבריהם, כדי שלא יצטרכו לנסוע מחוץ לעיר, האם יש בזה אונאה.

תשובה: יסוד גניבת דעת, היא כאשר אדם מדבר או עושה מעשה, ופיו ולבו אינם שוים, אלא מתכוון להונות את חבריו, שיחשבו שהוא מתכוון לכבודו, ובאמת אינו מתכוון לכבודו.

אבל אם אינו עושה שום מעשה, ואינו מדבר כלום, אלא חבירו טועה בעצמו, בזה אין איסור של גניבת דעת, ואין צריך להודיע לחבירו שלא התכוון לכבודו.

ומבואר בשו"ע (ח"מ סימן רכ"ח ס"ז) דוגמאות לזה כגון שלא יפתח חבית הפתוחות לחנוני, וזה סובר שפתחם בשבילו, אלא צריך להודיעו שלא פתחם בשבילו.

ואם הוא דבר דאי בעי ליה לאסוקי אדעתיה שאינו עושה בשבילו, ומטעה עצמו שסובר שעושה בשבילו לכבודו, כגון שפגע בחבירו בדרך, וסבור זה שיצא לקראתו לכבודו, אין צריך להודיעו.

ואם כן בענייננו, לכאורה התאומים אינם הולכים בתמימות, אלא עושים מעשה כדי שיחשבו שבאו ממרחק, ולמרות שהם לא דיברו כלום, מכל מקום זה דבר שהחתן לא יכול לחשוב על זה, ששלח את תאומי במקומו.

אמנם יתכן שבענייננו אין בזה גניבת דעת, על פי מה שאמרו בגמרא במסכת חולין (ף ד ע"א), שאם בלאו הכי היה פותח בשבילו חבית שאינה מכורה, אין צריך להודיע לו שהחבית היתה מכורה.

ולפי זה בענייננו, אילו תאומי בבני ברק לא היה יכול להגיע, היה התאום החבר מגיע אין צריך להודיע לו שתאומי בא ולא הוא.

אמנם תירוץ זה של הגמרא לא הובאה ברי"ף ולא ברמב"ם ולא ברא"ש ולא בטור, ותירץ בבית יוסף אפשר דמשום דמילתא דפשיטא הוא. בדברי תמודות (פ"ו אות פ"ב) כתב, שלכן השמיטו זאת הפוסקים, כיון שלדעתם זה אסור, ואין הלכה כתירוץ זה של הגמרא ויש להחמיר.

ואולי יש לומר שאין כאן גניבת דעת, שהרי התאום משלם לו על כך שבא, על ידי זה שהוא הולך לחתונות שלו כשהם בעירו, ומסתבר שכל מה שיש גניבת דעת, כאשר לא בא, והלה חושב שבא, אם שכר במקומו שליח בשכר, הרי זה כאילו שבא, ובפרט שהחתן שמח עמו ממש כאילו שהוא עצמו בא, ואם כן אין כאן גניבת דעת.

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' אייזיק ווייס שליט"א
לרגל אירוסין נכדתו בת בנו הרה"ח ר' יואל הי"ו ויה"ר שיהא הבניין עדי עד ויראה מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' יצחק פינקלשטיין שליט"א
לרגל אירוסין נכדו הבה"ח כבוד צבי נ"י בן בנו הר"ר דוד שליט"א למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיהא הבניין עדי עד ויראה מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' אהרן יהודה קליין שליט"א
משב"ק ב"ק מן ארמו"ר שליט"א לרגל הולדת בנו למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיראה מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' נתנאל טייטל שליט"א
משב"ק ב"ק מן ארמו"ר שליט"א לרגל אירוסין נכדו הבה"ח כבוד אברהם יוסף אפרים לוי נ"י בן חתנו הר"ר חיים יעקב שליט"א למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיהא הבניין עדי עד ויראה מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' יואל ווייס שליט"א
לרגל אירוסין בתו למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיהא הבניין עדי עד ויראה מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר

הגליון נדפס בחסות דפוס שווה לברכה והצלחה בכל הענינים • רח' השלושה 30 ב"ב • 03-6579999

"ולהאיר בשכינת עוזך" / משמעות "אור" בכלל ובימי החנוכה בפרט

הן נודע בשערים דברי הרה"ק הבני יששכר זיע"א שמביא כמה פעמים (במאמרו חודש ססלו מאמר ב') דברי הרוקח "עיר וקדיש שכל דבריו דברי קבלה מפי אליהו זכור לטוב", ודברי הרה"ק ר' פינחס מקאריץ זיע"א "קדוש עליון מפורסם ברוח קדשו", ששניהם נתבארו בסגנון אחד "שהארת המצוה דנר חנוכה הוא מהארת אור הגנוה, וכיון שנקבע לדורות ברוח הקודש הוא מפני שידעו שבכל שנה יתגלה האור ההוא".

הטעם שדווקא בחנוכה מאיר אור מופלא זה, יתבאר בהקדם - הדנה מציינו דבר פלאי אצל בני חשמונאי, שיצאו להילחם שנים עשר אנשים נגד אלפים ורבות יונים, כאשר לא היה שום צד ואופן בדרך הטבע שיצאו בשלום. והגם שמותר ומצוה למסור נפש, ובשעת השמד חיוב גמור הוא, מ"מ זה לענין לקיים התורה במסירות נפש, אך למה היו צריכים לצאת למלחמה נגד היונים.

ומבואר במדרש וביתר מבואר באריכות בהרבה ספה"ק שהחשמונאים אמרו "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר", דהיינו שמרוב אמונתם ובטחונם בהש"ת בביטול גמור, תלו הדבר בה' איש מלחמה שיצאו להלחם עם היונים, מרוב בהירות הבהות שלא יתכן להמשיך לחיות עם גזירות מלכות הרשעה המסתירה בכל דרך את אור הש"ת. ומרוב בהירות האמונה שלהם במציאות ה', לא היה ברעתם ש'טבע' מהווה מניעה כלשהיא.

זה הביא שעשועים גדולים להש"ת שעשה נסים לאבותינו גם בניצחון המלחמה, וגם בס נס השמן, בדברים אשר לכאורה היו יותר מהמצטרף. והרי ידוע שלא עבד קוב"ה ניסא למגנא, וכמו שהקשה הפני יהושע "לכאורה יש לתמוה כל טורח הנס זה למה דהא קיי"ל טומאה הותרה בציבור והיו יכולין להדליק בשמן טמא". הוא מותיב לה והוא מפרק לה "לכן נראה דעיקר הנס לא נעשה אלא להודיע להם חובת המקום עליהם". ומזה הוכח שהש"ת חפץ בזה שבני חשמונאי שמו נפשם בכפם למען שמו באהבה.

וכיון שבני חשמונאי עוררו באתערותא דלתתא את הבהירות המושלמת שלא יתכן עולם וחיים בלי רצון הש"ת, ולא היה להם צד של מחשבה שמלחמתם הוא מעל המחוייב מדינא, כך עורר הש"ת מלעילא את האור המופלא הזה הגנוז לצדיקים מבראשית.

אור בהירות זה מתעורר בכל שנה

וכן נתעורר בכל שנה ושנה בעת הדלקת נרות חנוכה, כמו שאומרים בנוסח ה'לשם יחוד' שתיקן הבני יששכר זיע"א "שיהא חשוב ומקובל ומרוצה לפניך מצות הדלקת נר חנוכה כאילו כינות כל הכוונות שכונו הכהנים משרתי ה' בעת אשר הערו נפשם בשביל כבוד שמך הגדול הגבור והנורא". דהיינו שההכנה להדלקת נר חנוכה הוא באופן שיתברר ויתאמת בבהירות מציאות ה' ושמחדש תמיד את העולם, ושהכל בשביל התורה ובשביל ישראל. ועי"ז כשהשלהבת עולה מאיר הש"ת מלמעלה את האור הזה למטה מעשרה טפחים שהוא רשות עוה"ז - שמשום כך מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה. וכבד נר חנוכה מאיר אור הגנוז גם למקומות הנדחים, מעין לעתיד לבוא, והעיקר להמשיך הארה זו גם לעתיד.

"אור" הוא בהירות במציאות ה'
כדי להבין משמעות הדברים יש להקדים בבואר המושג הכללי "אורות". מה פירוש הדברים שיש "אור" המאיר בשבת, ויש "אור" המאיר ביו"ט וכו'. פירושו של "אור" הוא "בהירות", כמשמעו על דרך הפשט שעי"ז אור היום מכיר בין תכלת ללבן ומכיר את חבירו מריחוק ד' אמות. כי האור אינו תוספת דבר על מה שהיה בעת החושך. אבל הוא החידוש הגדול באור - ההבנה וההכרה באותם הדברים שהיו כבר מקודם, כי עד שלא האיר היום לא היה שום אפשרות למצוא ולהשתמש בשום חפץ, ויתר על כן אפילו היה שייך להסתפק בעצם ידיעת מציאות החפץ, כי הרי לא ראינוהו. אולם משהאיר היום הרי שלך לפניך והחפצים מורים על קיומם, וגם משמשים את תפקידם כראוי.

כן על דרך זה כשרא הש"ת את העולם "ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור", אז היה העולם מאיר באור ובהירות גדולה, שראו בבירור בכל נברא שבעולם האין שהוא רק 'נברא', והש"ת הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ואלקותו ית"ש האיר זרח בכל פינה. אלא שאמרו חז"ל בגמ' (תנ"ג י"ב) שראה הש"ת שאין האור כדאי לרשעים שישתמשו בו, וגנוזו לצדיקים לעתיד לבוא, דהיינו שהעולם יהיה בהעלם, שלא יהיה כבוד מלכותו ית"ש כ"כ גלוי וידוע, ויהיה התגברות הנסיונות בעולם, ואתם הצדיקים הנוכשים את יצרם מאיר להם אור בהיר זה. ולעתיד לבוא יתגלה בשלימות "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון", ולא יפסיק החומריות גילוי זה "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו וגו'", כאשר 'אור' חדש על ציון תאיר.

ולכן אמרו בגמ' (ר"ש פסחים) העולם הזה דומה ללילה והעולם הבא דומה ליום, היהו שבעוה"ז מוסתרת מציאותו ית"ש, ועבודתנו בעוה"ז להפכו לעוה"ב ולהפוך מחשוכא לנהורא. והוא ע"י תורה ומצוות "כי נר מצוה ותורה אור", שבהם מגלים את מציאותו של הקב"ה בעולם, ומאירים את ההעלמה והחושך. וכן ובכל דבר שעושים למענו ית"ש. וכן יש ימים מסוגלים, בהם מאיר בגילוי מציאות מלכותו ית"ש, כל פעם באופן מיוחד. לזה אנו קוראים "אור".

בני חשמונאי האירו מציאות ה' באופן גדול

חיבה יתירה נודעת להם לימי החנוכה, שכאמור בראשית דברינו - העידו צדיקים שבימים אלו מתגלה האור הגנוז משבעת ימי בראשית המכונה "אור שבעת הימים". שבימים אלו מתגלה מציאותו ית' וחידושו את העולמות בכל עת ובכל שעה, כמבואר בספה"ק קדושת לוי. ובאור זה מתבאר ומתבהר בחוש שאמת מלכנו ואפס זולתו. וכן יש במעלת הבהירות שע"י"ז יוכל כל אדם לקרב נפשו להש"ת. ואפי' אנשים פחותי ערך ששום גילוי אחר אין מאיר בהם עוד מעובי חומריותם, מאיר בהם אור החנוכה.